

Ideju romānam smeļas Ventspilī

LĪGA GABRĀNE

Vācijā iznācis Ritas Kēnigas romāns *Greta*, kurā daudzi notikumi risinās Ventspilī. Ideja sižetam rakstniecei radusies pirms vairākiem gadiem, uzturoties mūsu pilsētā.

Tēma nelaida vaļā

«2012. gadā es biju Rakstnieku mājā Ventspilī un vēlējos strādāt pie sava otrā romāna,» stāsta Rita Kēniga. Esot Ventspilī, viņa tikusi uzaicināta uz vietējās Vācu kultūras biedrības tikšanos, uz kuru, kā pati atzīst, drīzāk aizgājusi pieklājības pēc, taču tieši šī tikšanās spēlējusi lielu lomu romāna *Greta* tapšanā. «Šajā pēcpusdienā es uzziņāju man neticamo,» atzīst Kēniga. Proti, par to, ka viņas tautieši Latvijā dzīvojuši jau pirms vairāk nekā 700 gadiem, ka viņi bijuši privilēģētā stāvoklī attiecībā pret vietējiem iedzīvotājiem un ka lielākā daļa no viņiem 1939. gadā, sekojot *vadoņa aicinājumam*, atgriezušies Vācijā.

«Šī tēma mani vairs nelaida vaļā. Mans manuskripts, pie kura es biju iecerējusi strādāt, palika guļam, es sāku meklēt kontaktus un pētišanas iespējas,» stāsta Kēniga. Viņa sastapusi vēsturnieci Ingridu Štrumfu, kura tolaik strādāja Ventspils muzejā un sniedza rakstniecei daudz vērtīgas informācijas. «Ingrīda Štrumfa man pilsētas muzejā daudz ko pastāstīja un atlasīja vēsturiskos dokumentus, arī, kad biju atgriezusies Vācijā, viņa skenēja senās pastkartes un atbildēja uz maniem jautājumiem. Piemēram, par to, kāda pirms simts gadiem izskatījās Ventas promenāde, par latviskajiem un vāciskajiem ielu nosaukumiem un to nozīmēm,» stāsta rakstniece.

Tāpat rakstniece tikusies arī ar ventspilnieci Mildu Antropi, ar kuru kopā staigājot pa pilsētu, Kēniga iepazīņināsi tās vēsturi

Ritas Kēnigas romāns *Greta* Vācijā izdots šā gada sākumā.

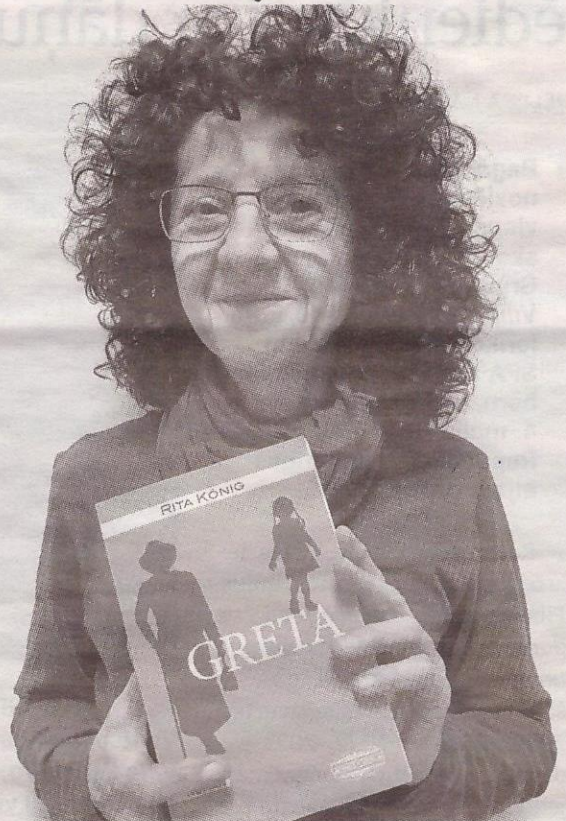

Foto: Ritas Kēnigas personiskais arhīvs

nētu – Mildu.

«Man tā bija liela veiksmē, ka es satiku abas kundzes,» atzīst Kēniga, piebilstot, ka abas pratušas labi arī vācu valodu. «Nelielle stāsti par mājām, par senajām fotogrāfijām, kurus dzirdēju no abām sievietēm, palīdzēja man ar to, ka tie bija ņemti no dzīves,» atzīst rakstniece. Šīs mazās detaļas esot ļoti būtiskas, lai uzrakstītu daiļdarbu, nevis tikai izklāstītu faktus. Pēc tam Kēniga strādājusi arī daudzos arhīvos, jo vēlējusies izprast visu vēsturē notikušo dziļāk.

Par ko stāsta romāns?

Romāna centrālā varone ir Greta – 85 gadus veca sieviete, kura uzturas pansionātā uz ziemeļiem no Berlīnes un nolemj no tā doties projām, lai vēlreiz redzētu māju, kurā pavadīta bērnība. Šī māja atrodas Ventspilī un tagad pieder Dmitrijam, bārenim, kuru Gretas vecmāmiņa Anna pēc kara pieņēmusi pie sevis. «Greta cer savā bērnības vietā atkal atrast māju sajūtu un turas pie bērnības mīlestības un latviskās medži-

uz Polijas centrālo daļu, bet viņu vietā Poznaņā un tās apkārtnē nometināja etniskos vāciešus no Austrumeiropas un baltvāciešus. Pēc tam 1945. gada janvārī romāna varone Greta kopā ar savu mammu bēg uz Berlīni. 2019. gadā Greta dodas pretējā virzienā, lai satiktu to meiteni, kas viņa kādreiz bija. No sākuma viņa apmeklē Poznaņu, pēc tam dodas uz Ventspilī. Dmitrijs viņu gaida, taču pa ceļam Greta vēl sastop studentu no Berlīnes – Maritu. Viņas pavada kopā daudz laika, Greta viņai stāsta par to, kas noticis agrākos laikos, un Maritas uzdotie neērtie jautājumi palīdz viņai pašai sakārtot savas domas, jūtas un pārdzīvojumus. Greta saprot, ka atmiņas par sāpīgu kļūdu, ko viņa ir pielaidusi pagātnē un kuru vairs nevar mainīt, ir jāatlaiž un ir jānoslēdz miers ar savu dēlu, māti un savu vācisko pagātni. Abas sievietes piedalās Jāņu svinēšanā. Nākamajā dienā Greta plāno satikt savu bērnības mīlestību Gunti. Ceļojums no Berlīnes caur Poznaņu uz Ventspilī Gretai ir devis jaunu

ar kuru kopā staigājot pa pilsētu, Kēniga izzinājusi tās vēsturi. «Milda bija dzimusi 1923. gadā, un tolaik viņai bija 89 gadi un viņa vieglā solī staigāja ar mani pa Ventspili,» atceras Kēniga. Tā rakstniece izzinājusi tādas laikmeta liecības, kuras nevarot atrast muzejos. Milda, piemēram, rādījusi, kur pirms Otrā pasaules kara pilsētā bijis miesnieks, maiznieks, kur bijušas skolas, stāstījusi, kā izskatījies tirgus, kā arī parādījusi piecu latu mo-

tu un turas pie bērniības mīlestības un latviskās gudrības,» romāna īsā satura izklāstā rakstta Kēniga.

Romāns stāsta, ka 1941. gadā Gretas ģimene bija pametusi Ventspili un Latviju, atsaucoties aicinājumam atgriezties Vācijā, un devusies uz Poznaņu, ko vācu valodā sauca par *Posen*. Jāatgādina no vēstures, ka Otrā pasaules kara sākumā 1939. gadā Poznaņu inkorporēja Trešajā reihā. Poļu iedzīvotājus izveda

Ventspili Gretai ir devis jaunu spēku, lai dažas lietas vēl savā dzīvē mainītu. Un arī Marita ceļojuma laikā ir daudz iemācījusies par to, kā apspiestas ciešanas joprojām iesniedzas mūsdienās. Atgriežoties Vācijā, viņa plāno apciemot Gretu pansionātā.

Jāpiebilst, ka Kēniga uzsver – Vācijā līdz šim šī tēma nav tikusi apcerēta daiļliteratūrā, bet gan tikai atklājusies cilvēku dzīvestāstos.